

ביצד מברכין פרק שישי ברכות

לה.

**עין משפט
דין מצוה**

א א מ"ה מ"ה מהל' נכוח
ב הלכה ב' ג פתח ספ"ה ח
טושי' רח"ת ספ"ה זכר כ
ב ב"מ יאמנ' ס"ט ע"ט
טושי' רח"ת ספ"ה זכר כ
פ"ה ג:
ג ו מ"ה ספ"ה ס' ג נכוח
ס טושי' רח"ת ס' יא קפ
פ"ה ג:
ד ו מ"ה ספ"ה ס' וכל' ג
פ"ה ט טושי' רח"ת
פ"ה זכר כ:
ה מ"ה ספ"ה ס' יא
ו מ"ה ספ"ה ס' יא
ז מ"ה ספ"ה ס' יא
ח מ"ה ספ"ה ס' יא
ט מ"ה ספ"ה ס' יא
י מ"ה ספ"ה ס' יא
יא מ"ה ספ"ה ס' יא
יב מ"ה ספ"ה ס' יא
יג מ"ה ספ"ה ס' יא
יד מ"ה ספ"ה ס' יא
טו מ"ה ספ"ה ס' יא
טז מ"ה ספ"ה ס' יא
יז מ"ה ספ"ה ס' יא
יח מ"ה ספ"ה ס' יא
יט מ"ה ספ"ה ס' יא
כ מ"ה ספ"ה ס' יא
כא מ"ה ספ"ה ס' יא
כב מ"ה ספ"ה ס' יא
כג מ"ה ספ"ה ס' יא
כד מ"ה ספ"ה ס' יא
כה מ"ה ספ"ה ס' יא
כז מ"ה ספ"ה ס' יא
כח מ"ה ספ"ה ס' יא
כט מ"ה ספ"ה ס' יא
ל מ"ה ספ"ה ס' יא
לא מ"ה ספ"ה ס' יא
לב מ"ה ספ"ה ס' יא
לג מ"ה ספ"ה ס' יא
לד מ"ה ספ"ה ס' יא
לה מ"ה ספ"ה ס' יא
לו מ"ה ספ"ה ס' יא
לז מ"ה ספ"ה ס' יא
לח מ"ה ספ"ה ס' יא
לט מ"ה ספ"ה ס' יא
לא מ"ה ספ"ה ס' יא
לב מ"ה ספ"ה ס' יא
לג מ"ה ספ"ה ס' יא
לד מ"ה ספ"ה ס' יא
לה מ"ה ספ"ה ס' יא
לו מ"ה ספ"ה ס' יא
לז מ"ה ספ"ה ס' יא
לח מ"ה ספ"ה ס' יא
לט מ"ה ספ"ה ס' יא
לא מ"ה ספ"ה ס' יא
לב מ"ה ספ"ה ס' יא
לג מ"ה ספ"ה ס' יא
לד מ"ה ספ"ה ס' יא
לה מ"ה ספ"ה ס' יא
לו מ"ה ספ"ה ס' יא
לז מ"ה ספ"ה ס' יא
לח מ"ה ספ"ה ס' יא
לט מ"ה ספ"ה ס' יא
לא מ"ה ספ"ה ס' יא
לב מ"ה ספ"ה ס' יא
לג מ"ה ספ"ה ס' יא
לד מ"ה ספ"ה ס' יא
לה מ"ה ספ"ה ס' יא
לו מ"ה ספ"ה ס' יא
לז מ"ה ספ"ה ס' יא
לח מ"ה ספ"ה ס' יא
לט מ"ה ספ"ה ס' יא

ביצד מברכין. לא שייך להקשות תנא היכא קאיי דקמני כ"ד
דפסריך גרס' מכלמין (ד' ג.) משום דהכא סברא הוא לנכד
דמסקין בגמרא דלמור ליהנות מן העולם הזה בלא ברכה אז נמי י"ל
דקאי אמתני' דמי שמתו (ד' כ:) דקמני בעל קרי מנכד לחמירי וזמני
מנכד לפניו וזמני נמי שייך הכא לנכד
על כל דבר ודבר ע"כ קאמר הכא

ביצד מברכין על הפירות * על פירות

האילו הוא אומר בורא פרי העין
חוץ מן היין שעל היין הוא אומר בורא פרי
הגפן ועל יפירות הארץ הוא אומר בורא פרי
הארמה חוץ מן הפת שעל יתפת הוא אומר
המוציא לחם מן הארץ * ועל הירקות הוא
אומר בורא פרי האדמה רבי יהודה הוא
בורא מיני רשאים: ג' * מנא ה"מ * דרתנו
רבנן יקריש הלולים לה' מלמד ששעונים
ברכה לניהום ולאחריהם מכאן אמר ר"ע
אסור לאדם שיטעום כלום קודם שיברך
והאי קדוש הלולים להכי הוא דאתא האי
מיבעי ליה חד דאמר רבמנא * אחילה וחד
אכילה מעון ואידך דבר הטעון שירה מעון הלול
ושאינו מעון שירה אין מעון הלול וברך
שמואל בר נחמני א"ר יונתן * דאמר ר'
שמואל בר נחמני א"ר יונתן מנין השאין
אומרים שירה אלא על היין שנאמר * ותאמר
להם הגפן החדלתי את תירושי המשמח
אלהים ואנשים אם אנשים משמח אלהים
במה משמח מכאן שאין אומרים שירה אלא
על היין הניחא למאן דתני ינטע רבעי
אלא למאן דתני כרם רבעי מאי איכא
למימר דאתמר ר' חייא ור' שמעון ברי * חד
תני כרם רבעי וחד תני נטע רבעי ולמאן
דתני כרם רבעי הניחא אי יליף ג"ש דתניא
ר' אומר נאמר כאן י' להוסיף לכם תבואתו
ונאמר להלן י' תבואת הכרם מה להלן כרם
אף כאן י' איתר ליה חד הלול לברכה
ואי לא יליף גורה שוה ברכה מנא ליה ואי
נמי יליף גורה שוה אישכחן לאחריו לפניו מנין
הא לא קשיא * דאתיא בקל וחומר * כשהוא
שבע מברך כשהוא רעב לא כל שכן אישכחן
כרם שאר מיניו מנין דיליף מכרם מה כרם
דבר שנהנה וטעון ברכה אף כל דבר שנהנה
מעון לברכה איכא למפוך מה לכרם שכן חייב
בעולות קמה תוחיב מה לקמה שכן חייבת
בחלה כרם יוכיח * וחור הרין לא ראי זה כרמי
זה ולא ראי זה כרמי זה הצד השוה שבהן
דבר שנהנה וטעון ברכה אף כל דבר שנהנה
מעון ברכה מה להצד השוה שבהן שכן יש
בו צד מזבח ואתי נמי זית דאית ביה צד מזבח
זית מצד מזבח חתי ויהא בהדיא כתיב ביה
כרם דכתיב * ויבער מגדישי ועד קמה ועד
כרם זית אמר ר"ב פפא * כרם זית אקרי כרם
סתמא לא אקרי מ"מ קשיא מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן צד מזבח
אלא דיליף לה משבעת המינין מה שבעת המינין דבר שנהנה וטעון ברכה
אף כל דבר שנהנה מעון ברכה מה לשבעת המינין * שכן חייבין בבכורים
ועוד התיב לאחריו לפניו מנין הא לא קשיא דאתי בקל וחומר כשהוא שבע
מברך כשהוא רעב לכ"ש ולמאן דתני נטע רבעי או רבעי אורז תיבה כל דבר נטעיה
דלאו בר נטעיה בגון כשר ביציה ורגים מנא ליה אלא סברא הוא אסור לו
לארעו שיהנה מן העולם הזה בלא ברכה: ת"ר * אמור לו לאדם שיהנה מן
העוה"ו בלא ברכה * וכל הנהנה מן העוה"ו בלא ברכה מעל מאי חקנתיה ילך אצל חכם וילך
אצל חכם כדי שלא יבא לידי מעילה
אמר רב יהודה אמר שמואל כל הנהנה מן העוה"ו בלא ברכה כאילו נהנה מקדשי שמים שנא' * לה' הארץ ומלואה
ו' לוי רמי כתיב לה' הארץ ומלואה וכתבי' 'השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם לא קשיא כאן קודם ברכה
כאן

ביצד מברכין וכו' חוץ מן היין. שמתוך שהבית קדשו לו נכחה
לעמו וכן הפס': כורא מיני רשאים. לפי שיש בכלל פרי
האדמה רשאים חרעים כגון קטניות ורבי יהודה צעני הכר נכחה לכל
מין ומין: ג' * קדש הלולים. נטעו רבעי כמכר ומשמע שני הלולים
טעון דאכלתו כשהחלו נטעיה
הרביעית ששה' עומר דאכלתו: ס' הא
מיבעי ליה. הלולים לשון הלולים חד
מיניוהו אלא לכווי' אמליה והכר
אכליה הויאשכו לחולין ע"י פדיון אס
באה לזולתו חוץ לירושלים ועד לנמדך
שלא נאמרה מותר רבעי אלא ככרם
שנא' קדש הלולים דבר שמהללין בו
טעון הלול זהו יין: שאין אומרים.
הלוי שיר על קרבן נמקדש אלא על
היין כשמתמקדש נאסי מנוח: הניחא
למד' כו'. כולה סוּמא דפרכה הוא
והיין הניחא הא דילפת ברכה מהכא
למאן דתני נטע רבעי דליה כל
פירות האילן בתורת רבעי ולא דריש
מהכא דבר דטעון הלול טעון הלול
אימתי ליה חד הלול לברכה: מאי איכא
למימר. הא מיבעי ליה למדרש שאין
הלול אלא נמקדש הלול: חד מני כרם
רבעי. ככל מקום שיש במשנה נטע
רבעי מני אינו כרם: הניחא אי יליף
ג"ש דרש למתיב בג"ש וזאת
ליה חד הלול לברכה: אשכחן לאחוריו.
דאשכחן בברכת המוון דכתיב ואללת
ושבעת וברכת (והניחא ס': מיבי
כטלוס. וכמתן לא תעולל (ויקרא יט.)
חילוועלל תכל דאשכחן ר' עקיבין לא
כחך ולא נטף * אלא שורה יחידים של
ענינים: קפס קפס. דאשכחן
דלדרכה רחמנא ברכה דכתיב תכל
נה לחם וגו' (והניחא ס') וקמין ליה
ואלת ושבעת וברכת: לך נעמך. יין
לנכסם וקלת לנכסו: ו' מינין.
האמורים בברך מטה ושערה וגו'
(ס' ו) ובתיבה כתיב ואללת ושבעת
וברכת: שכן טעונים בכורים. דהכי
אמרין במנחות (פ"ט ד' פד:) נאמר
כאן ארץ * כי כתיב אל הארץ (והניחא
ס') ונאמר להלן ארץ מטה ושערה: מה
להלן שבת הארץ אף כאן שבת הארץ:
אלא סברא כו'. דלמתיבהו אית להו
ספיקא למאן דתני כרם יליף ברכה
כו' המינים איכא ספיקא שכן טעונים
בכורים למאן דתני נטע רבעי איכא
למפך התיבה מידי דבר נטעיה דלאו
כר נטעיה מנלן אלא סברא הוא דכיון
דנהנה תריץ להודות למי שברכה:
מעל. כנהנה מן הארץ דכתיב
ל' הארץ ומלואה כדאמרין לקמן:
אלאמר ברכה. הכי הוא לגבי אדם:
גחל

ביצד מברכין וכו' חוץ מן היין. שמתוך שהבית קדשו לו נכחה
לעמו וכן הפס': כורא מיני רשאים. לפי שיש בכלל פרי
האדמה רשאים חרעים כגון קטניות ורבי יהודה צעני הכר נכחה לכל
מין ומין: ג' * קדש הלולים. נטעו רבעי כמכר ומשמע שני הלולים
טעון דאכלתו כשהחלו נטעיה
הרביעית ששה' עומר דאכלתו: ס' הא
מיבעי ליה. הלולים לשון הלולים חד
מיניוהו אלא לכווי' אמליה והכר
אכליה הויאשכו לחולין ע"י פדיון אס
באה לזולתו חוץ לירושלים ועד לנמדך
שלא נאמרה מותר רבעי אלא ככרם
שנא' קדש הלולים דבר שמהללין בו
טעון הלול זהו יין: שאין אומרים.
הלוי שיר על קרבן נמקדש אלא על
היין כשמתמקדש נאסי מנוח: הניחא
למד' כו'. כולה סוּמא דפרכה הוא
והיין הניחא הא דילפת ברכה מהכא
למאן דתני נטע רבעי דליה כל
פירות האילן בתורת רבעי ולא דריש
מהכא דבר דטעון הלול טעון הלול
אימתי ליה חד הלול לברכה: מאי איכא
למימר. הא מיבעי ליה למדרש שאין
הלול אלא נמקדש הלול: חד מני כרם
רבעי. ככל מקום שיש במשנה נטע
רבעי מני אינו כרם: הניחא אי יליף
ג"ש דרש למתיב בג"ש וזאת
ליה חד הלול לברכה: אשכחן לאחוריו.
דאשכחן בברכת המוון דכתיב ואללת
ושבעת וברכת (והניחא ס': מיבי
כטלוס. וכמתן לא תעולל (ויקרא יט.)
חילוועלל תכל דאשכחן ר' עקיבין לא
כחך ולא נטף * אלא שורה יחידים של
ענינים: קפס קפס. דאשכחן
דלדרכה רחמנא ברכה דכתיב תכל
נה לחם וגו' (והניחא ס') וקמין ליה
ואלת ושבעת וברכת: לך נעמך. יין
לנכסם וקלת לנכסו: ו' מינין.
האמורים בברך מטה ושערה וגו'
(ס' ו) ובתיבה כתיב ואללת ושבעת
וברכת: שכן טעונים בכורים. דהכי
אמרין במנחות (פ"ט ד' פד:) נאמר
כאן ארץ * כי כתיב אל הארץ (והניחא
ס') ונאמר להלן ארץ מטה ושערה: מה
להלן שבת הארץ אף כאן שבת הארץ:
אלא סברא כו'. דלמתיבהו אית להו
ספיקא למאן דתני כרם יליף ברכה
כו' המינים איכא ספיקא שכן טעונים
בכורים למאן דתני נטע רבעי איכא
למפך התיבה מידי דבר נטעיה דלאו
כר נטעיה מנלן אלא סברא הוא דכיון
דנהנה תריץ להודות למי שברכה:
מעל. כנהנה מן הארץ דכתיב
ל' הארץ ומלואה כדאמרין לקמן:
אלאמר ברכה. הכי הוא לגבי אדם:
גחל

תורה אור השלם

1. ובשנה ודכבת ההה
כל פרוי קדש הלולים קה
קראי יט כד
2. ואתמר קדש את תרתי
הקדושי ארץ תרתי
הקדושי ארץ ואתם
הקדושי תכל על תרתי.
טושי' ס' ג
3. ובשנה ודכבת ההה
תאכלו את פרוי להנתיף
לקמ' תתעוררו ארי'
ג' והקדוש קראי יט כה
4. לא תוירי כדכתיב כלאים
והקדוש ובלתי הורע
אשר תתיר ובלתי
הקדוש ודכתיב טו'
5. וקראי את פרוי בלתי
השלם כדכתיב תרתי
הקדושי תכל על תרתי
והקדוש תכל על תרתי
טושי' ס' ה
6. לדוד חשבול ל' הארץ
ומלואה תכל על תרתי
הקדושי כה
7. השקטם שמים ל'
הארץ ונתן לולי אדם
הלולים קמו טו

גליון הש"ס

ג' אחילה וחד הלול
מכיון שיש פ"ה בפרש
אין קראי ר' וכל
תמננה רבנן מן י' לה.
הוא מפרש פ"ה בשם פ'
דכתיב ואללת תכל על
ל' משלל: טושי' ס' ז
כרם רבעי. מ' פתח ט'
כרם רבעי. מ' פתח ט'
כרם רבעי. מ' פתח ט'
כרם רבעי. מ' פתח ט'
כרם רבעי. מ' פתח ט'
כרם רבעי. מ' פתח ט'
כרם רבעי. מ' פתח ט'
כרם רבעי. מ' פתח ט'
כרם רבעי. מ' פתח ט'
כרם רבעי. מ' פתח ט'

מוסף תוספות

- א. בתוס' ר"ש הוסיף.
אבל כיון שמטעמו
מאני קרא שמהללין
אוהו כמפשוט את
לן למלך שפיר קדש
קדש משפשו. ב' בתוס'
ב' בתוס'. ודוסי'. הקדושה.
ג. בתוס' ר"ש הוסיף. וגם
בלילי סמינח ובמלכות
כדאשכחן בירוש'ם
כדכתיב הוסיף. ב' בתוס'
ד' בתוס'. וקראי יט כה
ה. בתוס' ר"ש הוסיף. וכל
דניו סוף רבעי אבל נטע
רבעי לאו הוסיף לן כל
אוהו וכל א"כ אין נטע
רבעי נהנה עשוי אבל
ר' יוחנן. ב' בתוס'.
ר"ש בתוס'. ודוסי'. וכל
מה להני נטע מין אילן ויש
בהם רין עולה ובעי נטע
שנא"כ כביבות (ותיב' ס'
במנין שהארץ הרה
בבאור הניחא ודכתיב
ותיב' ס' להלן שכן
חייבין כפאה ותיב' ס'
מפשוט משפ' חיי' שנטע
חייבין בעולה"ו.

מוסף רש"י

המוציא לחם מן הארץ.
פ"ה ספ"ה מנא פ"ה
מנחם המלכות מנחמה. א'
מחרוהו וירפם ללולם. ל'קט.
שכחה ופלה. טלה. מחרמה.
מפשוט רש"י. ופ"ה.
ועוד נטע מינח מכתבת
ועל (מכילת קד' ז') מנחם
מליך לנטמה ועל מנחם
הללש ללאלה לחם מן הארץ
ע"י ית' הוסיף.
טושי' ר' עקיבין. פ"ה
גפ"ה אשכחן מנא פ"ה
ט' נטעוהו. כשהוא
שבע מברך. מנה לנכד
על ד' מנחם. מנה לנכד
לא כל שכן. שז' לנכד
לנכד להקדיש ויתר ונטע
ח"ח. ודתי מצד מוזהב
אורי. כהני. וד' מדרש כמי
מלפניה. ה' ככל כרם הוא
(י"ב פ"ה)

רבינו הגאון

ואי נמי יליף גורה שוה
אשכחן לאחריו לפניו
מנין. (מדרש) ואזילוי או
יליף גורה שוה איתר
ליה חד הלול לברכה. כה
ראיתי חד הלול לפ"ה
דתי נטע רבעי. איתר חת
לאחוריו. ברכה לפניו מאן
לחו לתרתייהו. ודתי ר' ר'א
לא קשיא. כיון דילפת
ברכה לאחריהם מן התורה.
ברכה לפניהם (ס') וכל חומר
מיחו לה. כשהוא שבע
מברך כשהוא רעב לא
כל שכן ועמה התלכה.
דייקינן הא נייחא לפ"ה
דתי נטע רבעי. ומכילת לכל
אילן בביציה. איתר ליה חד
הלול לברכה לאחריהם.
ולפניהם סקל וחומר. אלא
למאן דתני כרם רבעי.
אייתר ליה חד הלול לברכה
בכרם לפניה. ולאחריה
סקל וחומר. שאר מינים
שעונים ברכה לפניהם
ולאחריהם מנא ליה. ולמאן
דתני נטע רבעי הא חת
מינו דבר נטעיה. מידי
דלאו נטעיה בגון יקרא
מנא לן. וטענין לא קשיא
כל גידולי קרקע קא סברי.
הא חת גידולי קרקע
אבל כשר מבכרין וריבית
ויבאין בהן מנא לן. ולא
כפאו שניהם ר' חייא
ו' מעון ברכה התיבה.
ואסקינא למאן דתני כרם
רבעי. שבעת המינין טעונין
ברכה לפניהם ולאחריהם.
למאן דתני כרם רבעי.
ולפניהם סקל וחומר.
גידולי קרקע נטעוהו כרם
מנא לן. וטענין לא קשיא
מן התורה שאר דברים
מכרא הוא שאסור לאדם
שיטעום כלום קודם שיברך.

א. בתוס' ר"ש הוסיף.
אבל כיון שמטעמו
מאני קרא שמהללין
אוהו כמפשוט את
לן למלך שפיר קדש
קדש משפשו. ב' בתוס'
ב' בתוס'. ודוסי'. הקדושה.
ג. בתוס' ר"ש הוסיף. וגם
בלילי סמינח ובמלכות
כדאשכחן בירוש'ם
כדכתיב הוסיף. ב' בתוס'
ד' בתוס'. וקראי יט כה
ה. בתוס' ר"ש הוסיף. וכל
דניו סוף רבעי אבל נטע
רבעי לאו הוסיף לן כל
אוהו וכל א"כ אין נטע
רבעי נהנה עשוי אבל
ר' יוחנן. ב' בתוס'.
ר"ש בתוס'. ודוסי'. וכל
מה להני נטע מין אילן ויש
בהם רין עולה ובעי נטע
שנא"כ כביבות (ותיב' ס'
במנין שהארץ הרה
בבאור הניחא ודכתיב
ותיב' ס' להלן שכן
חייבין כפאה ותיב' ס'
מפשוט משפ' חיי' שנטע
חייבין בעולה"ו.